

תוך גיבוי מינימאלי מצד שר
אחד או שניים.
איך זה קרה?

ניר אצל רג

ראה כי נקודת-ההיפוך היתה
בסתיו 1985, כאשר עסק העולם
כולו בחטיפת המטוס האמריקאי
כלבנון ובחטיפת האונייה האיטלקית
אכילה לאורו בידי קבוצה פלס-
טינית.

פעולות אלה נכנסו לתחום פעילותו
של עמירם ניר, כיועץ לענייני-טרור.

יכולים להיות לכך כמה הסברים —
ההכחיה תלויה בהערכת מניעיו ואי-
שיתו של ניר.
בין השאר:

● **ניר האמין בכנות כי מעורבותם של סוחרים פרטיים בעניין בינלאומי כזה רגיש אינה רצויה, ואולי חשב כי נימרודי ושוימר מרוויחים מן העסקה.** (דבר שהם מבחישים בתוקף).

● **ניר רצה לרכוש את כל העניין בידי באופן בלעדי, כדי למלא לבדו תפקיד מרכזי בעל**

עמירם ניר

עמירם ניר
אוליבר נורת' שוכנע

השיבות עצומה, כדי לקדם את הקריירה הפוליטית ו/או הדי-מיציעית שלו.
ידוע כי לניר יש אמביציות חזקות, הן בשטח המיפלגתי, הן בשטח המיכני-צבאי. בשעתו הוצגה מועמדותו לתפקיד ביטחוני בכיר.

● **יתכן גם כי ניר פעל על-פי הוראתו של שר (שימעון פרס או יצחק רבין), ומילא רק הוראות.**

איום ב"כדור בראש"

על כל פנים, עניין הקונטרס קשור באופן הרוק עם עלייתו של ניר.

"יצחק, יצחק!"

איך נודע לשלישיה נימרודי-שווימר-קומחי, שהיתה מעורבת בפרשה מתחילתה, שהטיפול עבר מידי ראש הממשלה שימעון פרס לידיו של שר-הביטחון יצחק רבין? מכיוון שהאיראני מנושאר גורב ניפאר סיפר ששמע את עמירם ניר מטלפן בהולות ארצה במהלך מגישותיהם, ואומר לשופרת ה"ט" לפון: "יצחק, יצחק..."

איראני

בבית הלבן

אחרי שהמליץ המיליונר ה"ט" עודי עדנאן חשוגי במרס 1985 לאל שווימר ולעקב נימרודי על האיראני מנושאר גורבניפאר, הו" בא זה ברוב כבוד ארצה.

והיכן שוכן? בבית הלבן. לא בבית השוכן בושינגטון, אלא בחיקוי שלו. שבנה איראני-אחר-המיליונר אברהם ראד - בסביון. כיום מתגורר שם, זמנית, יעקב נימרודי.

היה כתוב בעיתון

האיראני מנושאר גורבניפאר

לפני שהעניין התפוצץ, ולפני שאר ליבר נורת' הבין שהוא נתון בצרה, הוא מסר הודעה לשר-המישפטים האמריקאי, אד מין, ירדו האיש של רגן. הודעה זו אמינה, מפני שנורת' לא ידע אז עדיין כי הוא עלול להיתבע לדין פלילי על הפרת החוק האוסר עזרה לקונטרס. (לאחר מכן סירב להעיד, בטענה שהוא עלול להפליל את עצמו.) בקטע הנדון של רוח הסנאט (עמוד 43) נאמר כך: "קשר ישר בין מכירות הנשק לאיראן ובין הסיוע לכוחות ההתנגדות בניקראגואה נוצר בינואר 1986 בדיון בין נורת' ועמירם ניר, היועץ לענייני פרס של ראשיהממ"ש שלה הישראלי פ.רס..."

נורת' אמר (למיוז) שהוא רן על הסיוע להתנגדות בניקראגואה עם ניר בינואר 1986, וכי ממכירות הנשק לאיראן למטרה זו.

"לפי כמה רישומים, האמין נורת' כי ניר הציע את הדבר על דעת עצמו... נורת' גם נזכר כי דחה במה הצעות אחרות של ניר להשיג תאומים בכספים של המענק האמריקאי לבישראל, או בקרנות של ישראל עצמה, לשם מימון הסיוע להתנגדות בניקראגואה."

כשלב זה לא היה לנורת' כל עניין להסיר את האחריות מעצמו ולגלגל אותה על מישהו אחר. הדברים אמורים. מדוע הציע ניר הצעות מפתות אלה לנורת'?

נורת' עסק מאחורי הקלעים במימון "פרטי" לקונטרס, מאחר שהקונטרס האמריקאי אסר מימון ממלכתי. ניר ידע שזהו ה"בייבי" של הנשיא רגן.

הרעיון הזה של העברת הכסף מן העיסקה האיראנית לקונטרס היה עילה מצויינת לסילוק קימחי-שווימר נימרודי מהעיסקה, כדי לרכזה כולה בידי שני אנשים — ניר ונורת'. כאשר עוסקים בעניין כזה סודי ובלתי-חוקי, יש סיבה טובה לסלק ממנו כל אדם נוסף.

ואכן, לאי-הקשר האיראני, מאנר פר גורבניפאר, נאמר על-ידי האמריקאים ששילחו לנתק מייד כל קשר עם שלישיית הישראלים, ולקיים קשר עם ניר בלבד.

לדברי גורבניפאר, הודיע לו נורת' שאם לא יצית, יקבל "כדור בראש". הוא שיקש כולו מפהר. עניין הקונטרס שימש על כן לניר כאמצעי להרחקת כל הישראלים האחרים מן העניין, ולניהול העניין כולו לבדו. הוא הפך לספוטניק.

לא ברור באיזו מידה היה שימעון פרס בתוך העניינים. אחרי ההתפוצצות בינו ובין ירדו שווימר, והשיחה שבה קרא ניר "אינני עומד למישפטי" ונימרודי כינה אותו "בוגד", ניתק פרס כמעט כל מגע איתו למשך זמן רב.

נראה כי באותה התקופה כבר זכה ניר לגיבוי של רבין. יש ספק רב לגבי השאלה אם למישהו מהם היה מושג על היקף פעילותו של ניר ופרטיה.

כיסוי להעלמה נספים

אחורי הקלעים בארצות-הברית מתהלכת היום השערה עוד הרבה יותר חמורה.

היא יונקת מן העובדה שאיש אינו יודע אם בכלל הגיעו כספים לקונטרס, ואם כן — כמה.

אחרי שחיתו עם ניר, הכניס נורת' לעיסקי הנשק עם איראן שני אנשים, שניהלו עד אז את הסיוע "הפרטי" לקונטרס: הגנרל-בדימוס האמריקאי

על מגישה כזאת — לא היה ולא נברא! בכל זאת, דיווח גורבניפאר שהוא נכנס עם שני נציגים בכירים של ראש-הממשלה: עמירם ניר ונציג רישמי נוסף, שאותו זיהה על פי תמונה בעיתון שהחזיק ניר בידי. בעיתון הופיעה תמונה של ראש-ממשלת ישראל עם מזכירו הצבאי, זוריאל נבו. זה היה האיש שנילוה לניר. כך הבינו הנוכחים שזהו נציגו הרישמי של פרס. עובד דה: כך היה כתוב בעיתון!

עמירם ניר ועזריאל נבו (בהלוויה)

אוליבר נורת'
עמירם ניר הציע

ריצ'ארד סיקורד והיהודי-האיראני אל-בט חכים. שניים אלה מופיעים בכל המשך העסקים בשני המיגורים גם יחד — הן במיגור העסקים עם איראן, הם במיגור הסיוע לקונטרס.

באמריקה יש חשד כי הסיוע פור על הסיוע לקונטרס הוא כולו או חלקו בבחינת "עוקץ" — סיפור כיסוי להעלמת הכסף פים בהמשך הדרך. מכיוון שהדי-קונטרס הכחישו שקיבלו בכלל כספים מן העסקים האיראניים, ומכיוון שאיש אינו יודע מה קרה בחשבונות השווייץיים, אין איש יודע אם כל הכספים (או רובם או אף חלק מהם) אכן הגיעו לקונטרס.

כלומר: לפי חשד זה השתמשו גורמים אמריקאיים מסויימים בסיפור הסיוע לקונטרס כדי להעלים כספים, ואולי סכומי-עתק, שנכנסו לכיסים אחרים לגמרי.

במילים אחרות: הרעיון הדי-מבריק של עמירם ניר, שעזר לו להשתלט על הקשר האיראני, שימש בידי אחרים בהמשך הדרך למעשי-מימרה גדולים.

יתכן מאוד שהחלק הזה של הפרשה ייחשף בעתיד על-ידי התקירה האמריקאית, שתהיה בוודאי יסודית וממצה. אך אין זה בטוח שהצד הישראלי בהע"ל את הרעיון של "הסיוע לקונטרס" ייחשף אף הוא.

מי החליט על כך? מי העלה אותה? האם פרס או רבין ידעו על כך? האם פעל ניר על דעת עצמו, כפי שסבור נורת'? מה היו המניעים?

בהעדר ועדת-חקירה מוסמכת, לא נדע על כך לעולם.

שקרים, נזילות, בגידות

בר אחד ברור: יש נפרשה כולה כמה סממנים המוכרים יותר סיפורי-מתח זול מאשר פרשה מרינית בינלאומית.

נראה כי במהלך פרשה זו הכל שיקרו, הכל רימו את הכל, והכל בגדו בכל.

כל ההודעות של ממשלת ישראל עד כה חזכות — אם בבחינת שקר גס, אם בבחינת חצי-אמיתות. כך גם כל ההודעות של ממשלת ארצות-הברית ואנשיה.

ניר השתמש בטכסי-עורמה כדי להוציא מן הפרשה את רויד קמחי (שהוא עצמו איש-מוסר לשעבר) ואת נימרודי ושוימר, וכנראה לא מסר בעניין זה את כל האמת לפרס (שי-אסכן, פרס המשק

ריס). באותה השעה רימה נורת' את השרים האמריקאיים ואת מוסדות-הביון. אחרי שסולקו הסוחרים הישראליים, ניסה נורת' לסלק גם את אנשי-הקשר האיראניים ואת חשוגי, תוך פתיחת "ערוץ שני". מעשה-בגידה זה הוא שעלה לו כלי-כך ביוקר. גורבא ניפאר, שהתרגו על הבגידה וגם על איתשלום הכספים המגיעים לו, לדעתו, פוצץ את הפרשה כשבועון הלננוני, ומשם התגלגלו הדברים. יתכן מאוד שהחקירה האמריקאית התמקד יותר ויותר בכספי הכסף שנעלמו.